

พิธีเททองหล่อพระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
วันพุธที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

พิธีเททองหล่อพระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

วันพุธที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๗

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	1
คำกราบทูล ของ พลตำรวจเอก เภา สารสิน นายกสภามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	2
คำกราบทูลถวายรายงานการจัดสร้างพระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ของ รองศาสตราจารย์ วันชัย ศิริชนะ อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	3
กำหนดการ พิธีเททองหล่อพระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	5
พระราชประวัติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	7
โครงการจัดสร้างพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	14
ประวัติและผลงานศิลปินประติมากรผู้ปั้นพระราชานุสาวรีย์	16
ประมวลภาพการปั้นพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	19

สูจิบัตรที่ระลึกพิธีเททองหล่อพระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
พิมพ์ครั้งที่ 1 ธันวาคม 2547
จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

© มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

คำนำ

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จแทนพระองค์ทรงประกอบพิธีเททองหล่อพระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยประดิษฐานไว้ ณ ลานเฉลิมพระเกียรติมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เพื่อเป็นสิริมงคลและเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของพนักงาน และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ตลอดจนประชาชนทั่วไป ที่มีความจงรักภักดีและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เป็นสถาบันศึกษาชั้นสูงเพื่อสืบสานพระราชปณิธาน ปลูกป่า สร้างคน ด้วยการอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสด้วยการให้การศึกษาและพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพ โดยแสวงหาความรู้ใหม่ รวมทั้งธำรงไว้ซึ่งประเพณีและศิลปวัฒนธรรมที่ดีงามของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในเขตภาคเหนือและอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ร่วมกับประชาชนทั่วประเทศได้ร่วมกันจัดสร้างพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีไว้ เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณและการดำเนินตามรอยพระบาทในการสืบสานพระราชปณิธาน

การจัดสร้างพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในครั้งนี้ ได้ดำเนินการถูกต้องครบถ้วน ตามกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการก่อสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติ และการจำลองพระพุทธรูปสำคัญโดยทุกประการ พร้อมทั้งนี้ได้มีการเตรียมความพร้อมในด้าน ความรู้ครบถ้วน เพื่อให้เป็นการเทิดพระเกียรติและเป็นศูนย์รวมแห่งความจงรักภักดีที่ประชาชนชาวไทยที่มีต่อ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ตลอดชั่วกาลนาน

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
15 ธันวาคม 2547

คำกราบทูล
ของ
พลตำรวจเอก เภา สารสิน
นายกสภามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ในวโรกาสที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
เสด็จแทนพระองค์ทรงประกอบพิธีเททองหล่อพระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ตำบลท่าสุด
อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ขอพระราชทานกราบทูลทราบฝ่าพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า พลตำรวจเอก เภา สารสิน นายกสภามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ในนามคณาจารย์ พนักงานมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และผู้เข้าร่วมเฝ้ารับเสด็จ ใต้ฝ่าพระบาท ณ ที่นี้ รู้สึกซาบซึ้งและสำนึกในพระกรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น ที่ใต้ฝ่าพระบาทได้เสด็จแทนพระองค์ มาทรงประกอบพิธีเททองหล่อพระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้ และเป็นมงคลประวัติแก่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ชั่วกาลนาน

ในวโรกาสนี้ ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระอนุญาตเบิก รองศาสตราจารย์ วันชัย ศิริชนะ อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กราบทูลถวายรายงานการจัดสร้างพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ประดิษฐาน ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ที่ได้ดำเนินมาโดยลำดับ หลังจากนั้นจักได้กราบทูลเชิญใต้ฝ่าพระบาทเสด็จประกอบพิธีเททองหล่อพระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีต่อไป

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

คำกราบทูล
ถวายรายงานการจัดสร้างพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ของ
รองศาสตราจารย์ วันชัย ศิริชนะ
อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ในวโรกาสที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
เสด็จแทนพระองค์ทรงประกอบพิธีเททองหล่อพระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ตำบลท่าสุด
อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ขอพระราชทานกราบทูลทราบฝ่าพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า รองศาสตราจารย์ วันชัย ศิริชนะ อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ขอพระราชทานพระวโรกาสกราบทูลรายงานความเป็นมาของการจัดสร้างพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ประดิษฐาน ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยสังเขป ดังนี้

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2541 โดยมุ่งหมายให้เป็นอนุสรณ์สถานแห่งความจงรักภักดีของประชาชนที่มีต่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และมีวัตถุประสงค์ให้เป็นสถาบันการศึกษาชั้นนำของชาติและภูมิภาค รวมทั้งเป็นแหล่งที่จะสืบสานพระราชปณิธาน “ปลูกป่า สร้างคน” ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีอีกด้วย

มหาวิทยาลัยได้ดำเนินภารกิจต่าง ๆ โดยครบถ้วนมาตั้งแต่ได้มีการจัดตั้งจวบจนขณะนี้ได้เปิดดำเนินการไปแล้ว 6 สำนักวิชา มีนักศึกษาปัจจุบันทั้งสิ้น ประมาณ 3,500 คน

มหาวิทยาลัยมีความสำนึกเสมอว่า โดยที่การจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มีความมุ่งหมายที่จะเป็นสถาบันที่เป็นอนุสรณ์สถานแห่งความจงรักภักดีที่มีต่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ดังกล่าวมาแล้ว มหาวิทยาลัยจึงพิจารณาเห็นสมควรที่จะได้มีการจัดสร้างพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อประดิษฐานที่มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติในฐานะที่ได้อัญเชิญพระราชสมัญญานาม ของพระองค์เป็นชื่อมหาวิทยาลัยและเป็นอนุสรณ์แห่งความจงรักภักดี
2. เพื่อเป็นศูนย์รวมน้ำใจของชาวมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
3. เพื่อเป็นการแสดงออกซึ่งความเทิดทูนสักการะของประชาชนทั่วไป

ในการจัดสร้างพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีนั้น มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของทางราชการโดยลำดับ และคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์ฯ กรมศิลปากร ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว พร้อมกันนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้จัดสร้างพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ประดิษฐาน ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ตำบลท่าสุด อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เรียบร้อยแล้ว นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้ และยังความปลาบปลื้มปิติ แก่ชาวมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และพี่น้องประชาชนชาวจังหวัดเชียงรายและพี่น้องประชาชนทั่วไปเป็นอย่างยิ่ง

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานกราบทูลเชิญใต้ฝ่าพระบาททรงประกอบพิธีเททองหล่อพระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อประดิษฐาน ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ต่อไป

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

กำหนดการ
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
เสด็จแทนพระองค์ทรงประกอบพิธีเททองหล่อพระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ตำบลท่าสุด อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
วันพุธ ที่ 15 ธันวาคม 2547

เวลา 15.30 น.
- เครื่องบินพระที่นั่งถึงท่าอากาศยานสากลเชียงราย
- ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดเชียงราย แม่ทัพภาคที่ 3 ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย และข้าราชการเฝ้ารับเสด็จ
- เสด็จประทับรถยนต์พระที่นั่งไปยังมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

เวลา 16.00 น.
- รถยนต์พระที่นั่งถึงมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (วงดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี)
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายกสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้บริหาร และคณาจารย์ เฝ้ารับเสด็จ
- ผู้แทนคณาจารย์และผู้แทนนักศึกษาเข้าเฝ้าถวายพวงมาลัย
- เสด็จเข้าภายในพลับพลาพิธี
- ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธนวราชบพิตร
- ทรงกราบ
- ประทับพระเก้าอี้
- ทรงศีล (ประธานสงฆ์ถวายศีล จบ)
- นายกสภามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงกราบทูลสำนึกในพระกรุณาธิคุณ อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงกราบทูลถวายรายงานการจัดสร้าง
- พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
- เสด็จไปยังแท่นมณฑลพิธีเททอง
- ทรงรับแผ่นทอง นาก เงิน จากอธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง แล้วทรงหย่อน แผ่นทอง นาก เงิน ลงในช้อนที่เจ้าพนักงานพระราชพิธีถือถวาย

- ทรงเทแผ่นทอง นาก เงิน ลงในเบ้า แล้วพระราชทานช้อนคืนให้เจ้าพนักงาน พระราชพิธีรับไป
- ทรงถือสายสูตรเททองหล่อพระรูป (ขณะนี้พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ชาวพนักงานลั่นฆ้องชัย ประโคมสังข์ แตร ดุริยางค์)
- เสด็จไปทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมถวายพระสงฆ์
- ประทับพระเก้าอี้
- ทรงหลั่งทักษิโณทก (พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก)
- อธิการบดีกราบทูลเบิกผู้มีจิตศรัทธาถวายเงินสมทบทุนจัดสร้าง พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เข้าเฝ้ารับของที่ระลึก จำนวน 10 ราย
- เบิกผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่มหาวิทยาลัยเข้ารับใบประกาศเกียรติคุณ จำนวน 15 ราย
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเข้าเฝ้าถวายของที่ระลึก
- อธิการบดีเข้าเฝ้าถวายเงินโดยเสด็จพระกุศลตามพระอัธยาศัย
- เสด็จไปทรงกราบที่หน้าเครื่องนมัสการ
- เสด็จไปทรงปลูกต้นไม้ (ต้นลำดวน)
- เสด็จประทับรถยนต์พระที่นั่งไปยังอาคารสำนักงานอธิการบดี (วงดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี)
- รถยนต์พระที่นั่งถึงอาคารสำนักงานอธิการบดี
- รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย ผู้บริหาร และคณาจารย์ เฝ้ารับเสร็จ
- ผู้แทนคณาจารย์และผู้แทนนักศึกษาทูลเกล้าฯ ถวายพวงมาลัย
- เสด็จขึ้นชั้น 2 (ทางบันได)
- เสด็จเข้าภายในห้องรับรอง
- ประทับพักพระอิริยาบถ
- เสด็จไปยังห้องเชียงแสน
- ทรงลงพระนามในสมุดเยี่ยม
- ทรงฉายพระรูปร่วมกับกรรมการสภาและผู้บริหาร จำนวน 3 ชุด
- เสด็จไปยังห้องดอยตุง
- ทรงเสวยพระสุธารส (มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงจัดถวาย)

เวลา 17.30 น. - เสด็จไปประทับรถยนต์พระที่นั่งไปยังท่าอากาศยานเชียงราย

*** การแต่งกาย ข้าราชการในพื้นที่ แต่งเครื่องแบบปกติขาว
ข้าราชการในพระองค์ แต่งเครื่องแบบปกติกากีคอตั้ง

พระราชประวัติ

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

พระราชประวัติ
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงพระราชสมภพ เมื่อวันอาทิตย์ ที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2443 ณ เมืองนนทบุรี พระนามเดิมว่า สังวาลย์ ทรงเป็นบุตรีของพระชนกชูและพระชนนีคำ พระชนกชูประกอบอาชีพช่างทอง พระองค์ทรงเจริญพระชนม์ชีพในชุมชนแถบวัดอนงคาราม ธนบุรี พระชนกชูถึงแก่กรรมตั้งแต่ทรงพระเยาว์มากจึงอยู่ในความดูแลของพระชนนีคำและท่านช้วย (พี่สาวของพระชนนีคำ) ทรงเริ่มเรียนหนังสือกับพระชนนีคำแล้วไปเรียนต่อที่โรงเรียนสำหรับเด็กหญิงที่วัดอนงคารามและโรงเรียนศึกษานารี

ต่อมาเมื่อพระชนมายุประมาณ 7-8 พรรษา พระญาติผู้ใหญ่ได้นำไปถวายตัวเป็นข้าหลวงในสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ พระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนา พระบรมราชเทวี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ โปรดให้ทรงไปเรียนต่อที่โรงเรียนสตรีวิทยา เมื่อทรงเรียนจบประถมสามัญแล้ว ในปีพ.ศ.2456 ได้ทรงเข้าเรียนวิชาพยาบาลที่โรงเรียนแพทย์ผดุงครรภ์และหญิงพยาบาลแห่งศิริราช ทรงสำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตรในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2459 หลังสำเร็จการศึกษาทรงทำงานที่โรงพยาบาลศิริราช

ปี พ.ศ. 2460 ทรงได้รับทุนของสมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนาพระบรมราชเทวีไปเรียนวิชาพยาบาลเพิ่มเติมที่สหรัฐอเมริกา ขณะที่กำลังเรียนที่โรงเรียนนอร์ทเวสเทิร์น (North Western) เมืองฮาร์ตฟอร์ด มลรัฐคอนเน็กติคัต ได้ทรงรู้จักกับสมเด็จเจ้าฟ้ามหิดลซึ่งกำลังทรงศึกษาวิชาแพทย์ศาสตร์อยู่ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ในปี พ.ศ.2462 สมเด็จเจ้าฟ้ามหิดลทรงหมั้นนางสาวสังวาลย์ ต่อมาในเดือนกันยายน พ.ศ. 2463 ทรงอภิเษกสมรสที่ประเทศไทย

หลังจากนั้นทั้งสองพระองค์ เสด็จไปประทับที่สหรัฐอเมริกา สมเด็จพระบรมราชชนกทรงเปลี่ยนมาศึกษาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ที่ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดและที่สถาบันเอ็มไอที (MIT : Massachusetts Institute of Technology) ระหว่างที่สมเด็จพระบรมราชชนกทรงศึกษาวิชาสาธารณสุขศาสตร์นั้น สมเด็จพระบรมราชชนนีได้เสด็จไปศึกษาหลักสูตรเตรียมพยาบาล ที่วิทยาลัยซิมมอนส์ (Simmons College) ทรงเรียนอยู่ภาคการศึกษาหนึ่งและเมื่อทรงสอบไล่ได้แล้วก็เสด็จไปทรงศึกษาวิชาการสาธารณสุขเกี่ยวกับโรงเรียน (School Health) ในภาคฤดูร้อนที่ MIT ใน พ.ศ. 2464

สมเด็จพระบรมราชชนกและสมเด็จพระบรมราชชนนี ทรงมีพระโอรสธิดา 3 พระองค์ คือ

1. สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประสูติ พ.ศ. 2466 ที่ประเทศอังกฤษ
2. พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ประสูติ พ.ศ. 2468 ที่ประเทศเยอรมนี
3. พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ประสูติ พ.ศ. 2470 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา

หลังจากพระสวามีสิ้นพระชนม์ สมเด็จพระบรมราชชนนีซึ่งขณะนั้นทรงมีพระชนมายุ 29 พรรษา ต้องทรงเป็นทั้งพ่อและแม่ของเจ้านายเล็กๆ ทั้ง 3 พระองค์ ทรงเอาใจใส่อภิบาลพระโอรสธิดาได้อย่างดียิ่ง ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2476 พระองค์พร้อมด้วยพระโอรสธิดาเสด็จไปประทับที่เมืองโลซานน์ สวิตเซอร์แลนด์ วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2478 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสละราชสมบัติ

รัฐบาลโดยความเห็นชอบ ของสภาผู้แทนราษฎรได้อัญเชิญ พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอานันทมหิดล พระโอรสองค์โตของสมเด็จพระบรมราชชนนี ขึ้นเป็นกษัตริย์องค์ที่ 8 แห่งราชวงศ์จักรี ขณะที่มีพระชนมายุเพียง 9 ชันษากว่า ซึ่งสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้อบรมอภิบาลพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์แรกที่เสด็จขึ้นครองราชย์ ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย และเมื่อพระโอรสองค์เล็กเสด็จขึ้นครองราชย์ใน ปี พ.ศ. 2489 เมื่อพระชนมายุเพียง 18 พรรษา สมเด็จพระบรมราชชนนีจึงต้องรับพระราชภาระถวายการอภิบาลสมเด็จพระจ้าอยู่หัวพระองค์ใหม่ต่อไปอีกระยะหนึ่ง

พระราชกรณียกิจ

ระหว่างปี พ.ศ.2503-2504 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเยือนยุโรปและสหรัฐอเมริกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงรับพระราชภาระเป็น "ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์" ในช่วงเวลาแห่งการเสด็จฯ เยือนต่างประเทศของพระองค์ตลอดจนเกือบ 7 เดือน ในการนี้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจต่างพระเนตรพระกรรณได้อย่างเรียบร้อยบริบูรณ์ โดยในระหว่างนั้นได้ทรงเสด็จฯ เข้าร่วมประชุมกับคณะองคมนตรีเป็นประจำเสมอมิได้ขาด ทั้งยังได้ทรงลงพระนามาภิไธยในกฎหมายประกาศที่สำคัญหลายฉบับ

นอกจากนี้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนียังได้ทรงเสด็จฯออกรับเอกอัครราชทูตของประเทศต่าง ๆ ที่ขอเข้าเฝ้าฯ เพื่อถวายพระราชสาส์นตราตั้งในการมาประจำที่ ประเทศไทย ตลอดรวมถึงการเสด็จไปทรงพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตที่มหาวิทยาลัย ของรัฐแห่งหนึ่ง นับได้ว่า สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ที่เป็นสตรี พระองค์ที่ 3 นับเนื่องจาก สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 5 และ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี กับงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2507 อันเป็นปีที่พระตำหนักภูพิงค์ราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ เพิ่งสร้างเสร็จได้ราวปีเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้อัญเชิญสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชดำเนินไปประทับแรมเพื่อพักผ่อนพระอิริยาบถ ณ พระตำหนักแห่งใหม่นี้ในโอกาสที่เสด็จพระราชดำเนินไปประทับแรมครั้งนี้ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้ทรงพระดำเนินไปตามป่าเขาและแวะเยี่ยมเยียนชาวบ้านตามหมู่บ้านต่าง ๆในระแวกนั้น

หลังจากนั้นเป็นต้นมา ทุกครั้งสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จเยี่ยมประชาชนในท้องที่ห่างไกลก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แพทย์หลวงที่ตามเสด็จช่วยรักษาพยาบาลชาวบ้านที่ป่วยไข้ ซึ่งพระองค์จะเสด็จไปทอดพระเนตรการปฏิบัติงานด้วยพระองค์เองทุกครั้ง ทรงมีพระราชดำริที่จัดตั้งหน่วยแพทย์อาสาในพระองค์ขึ้น โดยให้ทดลองจัดตั้งขึ้นก่อนในปี พ.ศ.2511 และทรงมีพระราชดำริ ให้จัดตั้งอาสาสมัครของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ในพระองค์ ในปี พ.ศ.2512 เรียกชื่อว่า "หน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระราชชนนีศรีสังวาลย์" หรือพระราชทานชื่อย่อ "**พอ.สว.**" หน่วยแพทย์ พอ.สว.จะประกอบไปด้วยแพทย์ พยาบาลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่เป็นอาสาสมัครทำงานด้วยความเสียสละโดยมิได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนพิเศษอื่นใด และจะเคลื่อนที่ออกไปให้บริการตรวจรักษาชาวบ้านตามท้องถิ่นต่าง ๆ ที่กันดารห่างไกลความเจริญเฉพาะในวันเสาร์และวันอาทิตย์ เริ่มปฏิบัติงานครั้งแรกเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2512

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี กับงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

พระราชกรณียกิจในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่เอื้อคุณประโยชน์ต่อพสกนิกรชาวไทย อีกประการหนึ่งคืองานเกี่ยวกับการฟื้นฟูและรักษาธรรมชาติ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมให้ฟื้นคืนกลับมา มีสภาพดีดังเดิมซึ่งหนึ่งในหลาย ๆงานด้านนี้ของพระองค์ได้แก่ โครงการพัฒนาดอยตุง ที่มาของโครงการนี้เกิดขึ้นจาก "**ฉันจะปลูกป่าบนดอยตุง**" พระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่ทรงต้องการทอดพระเนตรเห็นความเขียวชอุ่มและความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่าบนดอยตุง

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี กับการศึกษาของเยาวชนในชนบท

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงสนพระทัยในเรื่องการศึกษาของเยาวชนในเขตชนบทเป็นอย่างมากด้วยทรงมีพระราชดำริว่าการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เยาวชนในชนบทมีความรู้ ความคิด สติปัญญาที่เฉลียวฉลาด ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาชนบท จากการเสด็จฯออกเยี่ยมเยียนราษฎรใน ปี พ.ศ. 2507

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงพบกับสภาพความขาดแคลนโรงเรียนสำหรับเยาวชนในท้องถิ่นทุรกันดาร อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการยังขยายเขตการศึกษาไปไม่ถึงพื้นที่ตามแนวชายแดนที่ห่างไกลการสื่อสารโทรคมนาคมไม่เจริญเฉกเช่นในปัจจุบัน ทำให้ทรงมีความห่วงใยต่อประชาชนในชนบทเป็นอย่างมาก

ดังนั้นเมื่อความทราบใต้ฝ่าพระบาทว่ากองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนได้กำหนดโครงการที่จะจัดสร้างโรงเรียนชาวเขาขึ้นในเขตพื้นที่ตามแนวชายแดนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีจึงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้แก่กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อนำไปจัดสร้างโรงเรียนจำนวน 29 แห่ง ภายหลังผู้มีจิตศรัทธาได้ทูลเกล้าฯ ถวายเงินสมทบ ในการจัดสร้างได้อีกกว่า 185 แห่ง และทรงรับเอาโครงการของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไว้ในพระราชูปถัมภ์ และเมื่อพระองค์ทรงเจริญพระชนมายุมากขึ้นก็มิได้ทรงทอดทิ้ง

พระองค์ได้ทรงฝากให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงช่วยดูแลแทน ดังพระราชกระแสที่ว่า

“ย่าแก่แล้วไปไหนไม่ค่อยไหว ถ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปที่ใด ก็ให้เยี่ยมแทนด้วย”

เป็นพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อเยาวชน ในชนบทห่างไกลเป็นล้นพ้น

จากพระราชดำรัสนี้รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้นจึงได้ก่อตั้งโครงการพัฒนาดอยตุงขึ้นในปี พ.ศ.2531 ปัจจุบันสภาพป่าบนดอยตุงสมบูรณ์เกินกว่าที่จะเชื่อว่าเมื่อหลายปีก่อนเคยเป็นภูเขาแห้งแล้งไม่มีต้นไม้อยู่เลย ด้วยพระราชดำริของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในการปลูกป่าและพัฒนาความรู้ให้แก่ชาวบ้านบนดอยตุงนี้เอง ทำให้สภาพป่าบนดอยตุง มีความสมบูรณ์ขึ้นมาได้ความสำเร็จของโครงการพัฒนาดอยตุงในครั้งนี้ได้จุดประกายให้เกิดการตื่นตัวในการสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้บังเกิดขึ้นแก่ประชาชนทั่วไปในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีสภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมจนหมดสภาพความเป็นป่าให้เกิดความรู้ความเข้าใจและหันมาให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการที่จะฟื้นฟูสภาพป่าอย่างเป็นระบบเพื่อให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์ตามเดิมและมีความยั่งยืนตลอดไป

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี กับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

โดยที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มีพระราชปณิธานอันแน่วแน่ที่จะ **“ปลูกป่าสร้างคน”** เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งธำรงไว้ซึ่งประเพณีและศิลปวัฒนธรรมที่ดีงามของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในภาคเหนือและภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน รัฐบาลและประชาชนร่วมกันจัดตั้ง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงขึ้นในจังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานแห่งความจงรักภักดีของปวงชนชาวไทยที่มีต่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และให้สถาบันนี้เป็นแหล่งพระราชปณิธานของพระองค์ต่อไป โดยมหาวิทยาลัยแห่งนี้จะดำเนินการด้านการเรียน การสอน การวิจัย การให้การศึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยให้มีการบริหารที่มีอิสระมีความคล่องตัวและไม่อยู่ในระบบราชการ

การจัดสร้าง
พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ประดิษฐาน ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

หลักการเหตุผล

ตามที่ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงและลงในประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2541 นั้น มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ได้ดำเนินพันธกิจต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบด้วยการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมุ่งมั่นที่จะพัฒนาเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของมหาวิทยาลัยให้เป็นที่ยอมรับในสังคมโดยรอบด้าน นอกจากนี้ยังได้ดำเนินพันธกิจอันที่จะสืบสานพระราชปณิธานของ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในการ **“ปลูกป่า สร้างคน”** ให้สมกับอัญเชิญพระราชสมัญญานามของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นชื่อของมหาวิทยาลัยอีกด้วย ดังนั้น วัตถุประสงค์สำคัญ ประการหนึ่งของการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง คือเพื่อให้เป็นสถาบันการศึกษาที่จะสืบสาน พระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงพิจารณาเห็นว่า โดยที่ความเกี่ยวเนื่องของการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งนี้เกิดขึ้น มาจากพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นสำคัญ จึงเห็นสมควรที่จะจัดสร้างพระราชานุสาวรีย์ของพระองค์ท่านประดิษฐาน ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดสร้างพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
2. เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติในฐานะที่ได้อัญเชิญพระราชสมัญญานาม ของพระองค์เป็นชื่อของมหาวิทยาลัย

บริเวณที่ประดิษฐานพระราชานุสาวรีย์

ณ บริเวณลานเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

พระราชานุสาวรีย์

มีขนาดสองเท่าพระองค์จริง

งบประมาณ

ประมาณ 2,000,000 (สองล้านบาทถ้วน)

ประวัติและผลงานศิลปินประติมากรผู้ปั้นพระราชานุสาวรีย์

ชื่อ : พ.ท.นภดล สุวรรณสมบัติ
เกิด : 8 กรกฎาคม 2489 จังหวัดระยอง
การศึกษา : ศิลปบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
ตำแหน่ง : นายช่างศิลปกรรม กรมศิลปากร
สังกัด : กลุ่มประติมากรรม สำนักสถาปัตยกรรมและหัตถศิลป์ กรมศิลปากร

ผลงานที่สำคัญ

- ช่วยราชการตำแหน่งอาจารย์ปั้นศิลปาชีพพิเศษ ในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถฯ พระราชวังสวนจิตรลดา (2529-2540)
- ทำงานปั้นร่วมกับอาจารย์ ไข่มุก ชูโต เป็นเวลา 10 ปี
- ปั้นพระรูปสมเด็จพระมหิตลาธิเบศอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เท่าพระองค์จริงติดตั้ง ณ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
- ปั้นพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ขนาดเท่าพระองค์จริงครึ่งพระองค์ ถวายสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร
- ปั้นทหารรักษาเท้าช้าง (จตุรงคบาท) ของสมเด็จพระศรีสุริโยทัย ขนาดเท่าครึ่ง จำนวน 3 นาย และปั้นทหารพม่า ขนาดเท่าจริง ลักษณะท่าทางต่างๆ จำนวน 24 นาย

- ปั้นพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ขนาดเท่าพระองค์จริง ประทับยืน ติดตั้ง ณ ทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์
- ปั้นพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 ขนาดครึ่งเท่าพระองค์จริง ประทับนั่งบนบัลลังก์พุดตาล ติดตั้ง ณ สำนักอัยการสูงสุด กรุงเทพมหานคร
- ปั้น ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ขนาดเท่าจริงครึ่งตัว ติดตั้ง ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย
- ปั้นพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ขนาดเท่าพระองค์จริงประทับยืน ติดตั้ง ณ วัดอรุณราชวราราม
- ปั้นพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ขนาดเท่าพระองค์จริงประทับยืน ติดตั้ง ณ ที่ว่าการอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ.2541
- ปั้นพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ขนาดเท่าครึ่งพระองค์จริง ประทับยืน ติดตั้ง ณ พระราชวังเดิม กองทัพเรือ
- ปั้นพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ติดตั้ง ณ สถาบันราชภัฏจันทบุรี พ.ศ.2542
- ปั้นพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ขนาดสองเท่าพระองค์จริง ติดตั้ง ณ โรงพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี พ.ศ.2543
- ปั้นพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ติดตั้ง ณ วิทยาลัยพยาบาลสงขลา จังหวัดสงขลา และคณะพยาบาลมหาสารคาม พ.ศ.2542

- ปั้นพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ขนาดสองเท่าพระองค์จริง ติดตั้ง ณ จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ.2543
- ปั้นพระบรมรูปพระเจ้าอโศกมหาราช ขนาดเท่าครึ่ง ติดตั้ง ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ.2543
- ปั้นรูปพระอนุสาวรีย์พระองค์เจ้าสาย สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ขนาดเท่าจริง ผู้ขุดคลองรังสิต ติดตั้ง ณ วัดเขียน จังหวัดปทุมธานี พ.ศ.2544
- ปั้นพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ขนาดสองเท่าพระองค์จริง ติดตั้ง ณ จังหวัดพิจิตร พ.ศ.2545
- ปั้นพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ติดตั้ง ณ จังหวัดระยอง พ.ศ.2546

แนวความคิดการออกแบบพระราชานุสาวรีย์

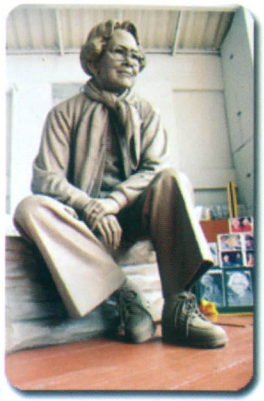
ลักษณะพระราชานุสาวรีย์

1.พระอิริยาบทของพระองค์ทรงเมตตาต่อประชากร

2.ฉลองพระองค์ในชุดธรรมดา

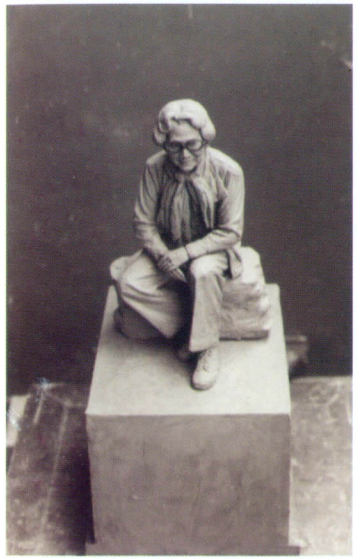
3.พระพักตร์สดใสยิ้มแย้ม

4.มีขนาดสองเท่าพระองค์จริง

ประมวลภาพการปั้นพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

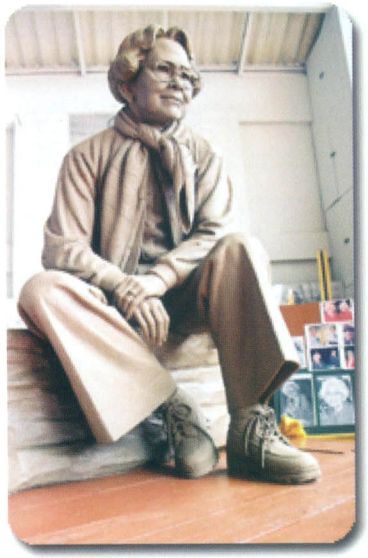
แบบร่าง

พระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

โดย พ.ท.นภดล สุวรรณสมบัติ

ประมวลภาพ การตรวจงานปั้น
พระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
โดยอธิการบดี มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
รศ.ดร.วันชัย ศิริชนะ
ณ บ้านเลขที่ ๓๕/๗๕ ถนนพุทธมณฑล ๑
หมู่บ้านมหาดไทย กรุงเทพมหานคร

ประมวลภาพ การเสด็จตรวจงานปั้น
พระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
โดย สมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ณ บ้านเลขที่ ๓๕/๗๕ ถนนพุทธมณฑล ๑
หมู่บ้านมหาดไทย กรุงเทพมหานคร
วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๗

ลานดาว : มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

๓๓๓ หมู่ ๓ ตำบลท่าสุด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ๕๗๓๐๐

โทรศัพท์ ๐-๕๓๙๓-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐-๕๓๙๓-๖๐๓๔